

Leto VII.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Na letališča na Malti so italijanski in nemški bombniki večkrat zmetali številne bombe.

ja na zasedenem ukrajinskem ozemlju že skoraj leto dni kakih 7000 nemških kmečkih voditeljev in tehnikov. Sposobnosti, pridnosti, vztrajnosti in pogumu teh je treba pripisovati, če je bilo navzlic kar najtežavnejšemu položaju in navzlic porazni zimi mogoče doseči uspehe, ki so zares važni. Posrečilo se je dati vojskujoči se nemški vojski in nemški notranji fronti na stotine in tisoče ton žita, na milijone jaje, na stotisoče volov in prašičev, na tisoče ton masla in maščob, zelo ogromne količine krompirja, zelenjave in drugih pridelkov. Vrh tega so spravili v delo nesetete tovarne, mline in izdelovalnice tistenin. Na stotine kmečkih voditeljev in tehnikov je bilo odlikovanih z železnim križem za vojaško hrabrost z utemeljitvijo: »Sodelovali pri boju zoper partizanske tolpe.« Ni jih malo umrlo pri izpolnjevanju lastne dolžnosti. Članek se ne nanaša na naslednjo ugotovitvijo: »Zetev v prihodnjem letu bo dočela izjalovila izstradavalne načrte naših sovražnikov.«

Na južnem odseku vzhodne fronte zasledujejo nagli oddelki sovražnika vzhodno od Donca v smeri proti spodnjemu Donu. Železniška proga

Nekaj angleških bombnikov je včeraj v zgodnjih večernih urah napadlo severozahodno nemško obalno ozemlje. Dve angleški letali sta bili sestreljeni.

Oboroževalna industrija je zlasti v vladnih letih doživela izreden razvoj. Med drugim so na primer velike tovarne za izdelovanje bron in železa, livarne in tovarne za kositer itd., dobavile vse potrebno za izdelavo znatnega sovjetskega brodnjstva na Črnem morju. Poleg tega so bile vprav tovarne iz Vorosilovgrada tiste, ki so v njih izdelali večino kovinskih oklepov in vseh drugih potrebnih stvari za utrjene črte na južnem odseku vzhodnega bojišča. V mestu so tudi tovarne, v katerih predelujejo premog v druge izdelke. Z drugimi industrijskimi mesti donškega področja veže Vorosilovgrad gosto cestno omrežje. Železniška proga, ki drži iz Milerova v Gorlovko mimo Vorosilovgrada, predstavlja odlično zvezo z važno železnico Moskva—Rostov ter z železnico Rostov—Harkov.

Gorlovka, kjer se končuje petrolejski vod, speljan od Rostova, zalaga Vorosilovgrad s petrolejem, ki ga potrebuje industrija. Iz Vorosilovgrada izvažajo surovine, ki oskrbujejo tudi industrijo v notranji Rusiji, industrijo v Ro-

Berlin, 18. jul. s. Angleški minister Stafford je imel razgovor z zastopnikom nekega lista glede razodetja nekega švedskega lista o živnih določilih v angleško-sovjetski pogodbi. Sodobni nemških pristojnih krogov je Cripps ta odetja potrdil. Iz razgovora je razvidno vrh a, da je ona izmed Stalinovih »želja« razde- v Nemčije v veliko majhnih držav. To so dlagali, pripominjajo v nemških krogih, več- tudi angleški in ameriški politiki. Nič manj imiva je pa svojevrstna sodba, ki jo je iz- let Cripps, rekoč, da bo Sovjetska zveza za- lena zgolj z notranjimi vprašanji vse, dokler živel Stalin, in to toliko bolj, ker je velik države opustošen po vojni. Iz teh besedi se torej razumeti, da Sovjetska zveza nekaj let bo pomenila nevarnosti za zahod. Cripps vi še, da bosta ameriški in angleški kapital lahko dobila obsežne in donosne zaposlitev.

povzročila veliko škodo. Mnogo kmečkih hiš je podrtih, drevje in brozjavni drogovi izruvani. V kraju Ungvar je strela ubila dvanajst kmetov. Vihar je prevračal celo železniške vozeove in povzročil trčenje tovarnega vlaka z brzim vlakom pri postaji Marmarosz-Sziget.

Rim, 18. jul. s. List »Exchange Telegraph« piše: »Odločujoči krogi v Londonu pravijo glede sklepa izvršnega odbora indijskega kongresa, da Anglija med sedanjo vojno ne misli opustiti svoje vrhovne oblasti v Indiji. V Londonu in v New Delhiju se zavedajo, da bi sklepi indijskega kongresa mogli povzročiti nove težave, toda Anglija bi bila krhka pred Indijo, če bi morala odnehati Ghadijevim zahtevam. V pristojnih krogih poudarjajo, da se Anglija ne bo obotavljala uporabljati močne roke, če bi se to zdelo potrebno.«

Zgodovina kočevske zemlje je zelo pestra

Kočevo, 18. julija.

O lepoti kočevske zemlje in njeni značilnosti smo spregovorili že pred dnevi. To pot posezimo le nekoliko v pestro zgodovino te zemlje, ki se razprostira sredi ogromnih gozdov med Ribniško dolino in Belo Krajino, med Rogom in Cibranko.

Kočevo je bilo prvotno last oglejskih patriarhov. Leta 1267. so ga dobili Ortenburžani, ki so med Slovence naselili Tirolce, Korošce, Franke in Turinžane. Naseljenci so začeli sekati drevje, redčiti gozdove in sušiti močvirja. Naselbina okrog cerkve sv. Jerneja je dobila leta 1377. tržne pravice.

Kočevo je združeno tudi z zgodovino slavni celjskih grofov. Leta 1420. so dobili Kočevo celjski grofje, med katerimi je bil tod najbolj znan Friderik, ki je v letih 1422 do 1425 sezidal nad Kočevskim mestom grad Friderikštajn, a ga je moral podreti, ker se je zaradi poroke z Veroniko Deseniško zameril očetu in cesarju. Leta 1428. je grad zopet postal.

Po smrti Ulrika II. je prišla vsa posest celjskih grofov v last Habsburžanov. Bilo je to leta 1457. Habsburžani so podelili naselbini ob Rinzi mestne pravice. V tej dobi so začeli vpadati na Kranjsko Turki, ki niso priznale tudi Kočevskemu. Da bi obranil mesto in deželo pred Turki, je cesar leta 1507. zastavil mesto in grad grofu Juriju Thurnu za 11.000 goldinarjev. Leta 1513. je mesto pogorelo do tal. Nekaj let potem pa je zavihrala tudi v teh krajih zlasta za »staro pravdo«. Kočevo je dobil v zastavo grof Blagaj. Bilo je leta 1547. Leta 1641.

»Kar ni moje, je tuje«

Mali gospodarji, pravi rejci malih živali, obsojajo početja posameznih zajčkarjev

Ljubljana, 18. julija.

Oblast je že večkrat objavila v našem časopisu opozorilo, naj rejci malih živali vendar že prenehajo s škodo na travnikih in gozdovih, zlasti pa z nabiranjem krme po njivah in travnikih. Mnogo nevolje, pa tudi upravičenega razburjanja, je bilo med okoličani, katerim so »zajčkarji« napravili precej škode.

Da bi se nadaljevanje škode preprečilo, je poslala Kmetijska zbornica v Ljubljani Zvezi društev »Mali gospodar« posebno pismo, s katerim je prosila centralno organizacijo društev rejcev malih živali v naši pokrajini, naj opozori svoje članstvo, naj se pri pomanjkanju lastne krme za živali obračajo na posestnike in z njimi sporazumno dobe dovoljenje za pašo alinabiranje zelenjave.

Ljubljansko društvo »Mali gospodar« je že večkrat razložilo v svojem glasilu razliko med »zajčkarjem« in praviim rejcem. Zajčkar je slučajnost rejec, ki ga je prisilila stiska sedanjega časa in se okorišča na tuj račun. Tak trenutni rejec nima niti lastne niti najete zemlje in po možnosti čim več živali, ki naj mu kote do onemoglosti in ki jih krmi izključno z zeleno krmo, ki jo nabere

je prišlo Kočevo v last Turjačanov. Za časa kneza Karla je postalo Kočevo leta 1791. vojvodina.

Kočevo je doživelo tudi francosko okupacijo. Kočevski so se prvič uprli 10. septembra 1809, drugič 8. oktobra. Za številne umore in poboje so Francozi priredili vojno pustošenje, ropali po mestu ter napravili ogromno škodo. Leta 1848. je minulo na Kočevskem brez posebnih pretresljajev.

Veliko zaslug v preteklosti za povzdigo mesta imajo Turjačani, pa mecen J. Stampfel, ki je ustanovil 47 dijaških ustanov in kupil zemljišče za strokovno šolo.

O Kočevskem in prebivalstvu piše v svoji kroniki tudi Valvazor.

Tu je bila že pred stoletji dobro razvita mizarstva in čevljarstva obrt, pa tudi trgovina. O zgodovini kočevskega premožnostnika smo poročali že pred kratkim. Na mestu, kjer je sedaj premožnostnik, je bila steklarna, ki pa je leta 1886. prenehala z obratom. Tu kopljejo premožnostne formacije. Po prevratu je začel tudi tekstilna industrija. V povojni dobi se Kočevskemu ni posvetilo kake posebne pozornosti, čeprav bi ravno ta dežela bila potrebna največje pomoči, naše prebivalstvo pa pobude za delo.

Nove davke v Ameriki je odobrila vladna finančna komisija. Dali bodo 6 milijard in 25 milijonov dolarjev. Samo davke na delniške družbe se po novem zakonu zviša za 1100 milijonov dolarjev.

kjerkoli. Resen rejec pa ima urejeno rejo. Redi le toliko živali, za kolikor ima prehrane bodisi na lastni ali najeti zemlji ali pa jo nakupi.

Obsojdo vredno prilaščanje tujeja se je pri nas razpislo v taki meri, da je to že v našo sramoto. Le pojdemo v bližnje gozdove in travnike, pa se bomo prepričali.

Seveda ne smemo takih dejanj podtikati rejcem malih živali, najmanj pa še rednim članom društva »Mali gospodar«, ki imajo, kakor je znano, lepo urejena rejšča. Društvo se je postavilo na tlašče, da takih dejanj pravi rejec ne počenja, zato tudi odklanja vsako misel, da bi kaj takega dopuščalo ali upravičevalo. To izjavo je podalo društvo tudi uradno v svojem glasilu.

Ob tej priliki pa naj pribijemo, da je treba več razumevanja za naše rejce tudi med okoličani, oziroma lastniki travnikov. V okolici najdemo še precej travnikov, ki še niso pokošeni in na njih trava že rumeni. Taki posestniki naj bi imeli v današnjem času, ko je reja malih živali gospodarsko in socialno še posebno pomembna, več razumevanja za rejo malih živali in šli na roko našim rejcem, razni zajčkarji naj pa pomnijo, da kar ni njihovo, je tuje, tujeja pa poštenjak nikoli ne mara, pa četudi je malenkost.

Današnji trg v znamenju paradižnikov in sadja

Ljubljana, dne 18. julija.

Na današnjem trgu so bile kopice sočnih, rdečih paradižnikov, ki so kar vabili kupce. Tako lepi so bili. Gospodinjice so pridno posegale po njih. Saj naše gospodinjice že vedo kako nekaj paradižnika imenito poboljša skoraj vsako jed. Pa tudi poceni je bil. Za 4.20 ali pa tudi za 4 lire si ga dobil že cel kilogram.

Prav veliko je bilo na današnjem trgu tudi sadja, največ uvoženega. Med sadjem so prevladovala sladke hruške, ki so bile po 6.45 lir, sončne brskve, ki jih je bilo tudi kar cele gore. Prodajali so jih po 8 lir, nekaj je bilo na prodaj tudi marelic, za katere pa kaže, da grede že h koncu. Kdor si je zaželel ringloja, si ga je tudi lahko privoščil. Bilo ga je dovolj. Domačih gozdnih sadežev, to je borovnic in rdečih jagod, pa ni bilo nič na prodaj. Povečini je sezona za te vrste gozdnih sadežev že minila.

Z zelenjadjo so se gospodinjice tudi lahko dobro založile za čez teden. Trnovske in krakovske branjke so pripeljale cele vozičke najrazličnejše zelenjave in drugih pridelkov, ki so že dozoreli. Tu bi bilo posebej omeniti kumarice, ki so letos prav dobro obrodile. Kumarice je bilo danes na trgu toliko, da so jih dobile vse gospodinjice kolikor so hotele. Prodajali so jih po 6 lir, nekateri prodajalci pa so nastavili še nižje cene, tako da si jih mogel dobiti tudi po 5 lir kilogram. Največ je bilo povpraševanja in tudi najlažje je šla danes v denar lepa glavna solata, ker je na trgu ni bilo ravno preveč. Gospodinjice in kuharice, ki so danes prve prišle na trg, so jo lahko dobile po želji, za zapoznele pa jo je gotovo zmanjkalo. Enako povpraševanje je bilo po stročjem fižolu. Ob 7 jutraj ga je imelo le nekaj branjevk, pa še te samo po malo kosarico. Seveda so ga prodale tako hitro, kakor so ga pokazale. Nekaj je bilo na

prodaj tudi domače repice in pa lepe pese. Za kuhinjske začimbe je bilo tudi dovolj poskrbljeno.

V celoti pa današnji trg ni bil tako dobro založen kot druge sobote, ko je prišlo na trg veliko več prodajalk. Pohvalno pa je treba omeniti naše pridne nakupovalke, ki so vedno bolj disciplinirane. Čeprav jih je okrog ene branjevk po deset in več, mirno čakajo, da pridejo na vrsto in ne silijo, da bi bila vsaka prva, kot se je to dogajalo pred tedni. Tako lahko prodajalka mirno streže, ko vidi, da ne sega po blagu toliko in toliko najrazličnejših rok.

Slovesnost ob prazniku svetega Vincencija Pavelskega v cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani. Danes ob pol osmih zvečer bo slovesni blagoslov. Jutri na praznik sam bo celodnevno čiščenje Najsvetejše. Ob pol šestih jutraj bo sveta maša z ljudskim petjem. Pred to sveto mašo se podeli blagoslov in se nato izpostavi Najsvetejše. Ob pol osmih pa bo izredna slovesnost: zlata maša g. misijonarja Mihaela Klančnika. Pridigoval mu bo zlatomašnik-misijonar g. Ivan Zdravljec. Tihe svete maše bodo poleg običajnih tudi ob 9, 10 in 11. Popoldne ob petih bo slavnostna pridiga. Govoril bo stolni župnik g. kanonik dr. Tomaž Klinar. Po pridigi zaključek celodnevnega čiščenja: pete liturgije Srca Jezusovega z zahvalno pesmijo in blagoslovom.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Novice iz Države

Italijansko-nemški industrijski sestanek. V Benetkah je bil pred nekaj dnevi sestanek nemških in italijanskih industrijcev. To je bil že enajsti podoben sestanek. Na njem so govorili predstavniki industrije marmarja in kamolomov, predstavniki živilske in oblačilne industrije. Sestanek je vodil grof Volpi, ki je pozdravil nemške zastopnike in podal smernice za delo odbora. V imenu nemških zastopnikov je govoril predsednik skupine von Campe.

Sprejemi pri sv. očetu. V sredo je poglavar katoliške Cerkve zopet sprejel veliko število romarjev in drugih vernikov. Čez tri tisoč je bilo vseh skupaj. Med njimi so bili zastopniki organizacij Katoliške akcije, sirote in vojne vdove, čez 500 parov novoporočencev, mnogo ranjencev in pohabljenecv in drugih. Papež je imel za vsakogar tolažilno besedo.

Smrt veleposlanika Cellesia. Po dolgi bolezni je v Torinu umrl veleposlanec Andrej Geisser Cellesia, ki je bil nazadnje ceremonialni načelnik v zunanjem ministrstvu. Star je bil 51 let. Ob začetku preteklega svetovne vojne je začel svojo diplomatsko kariero, po vojni pa je bil član številnih italijanskih komisij, ki so sodelovale na raznih mirovnih in razorožitvenih konferencah. Nekaj časa je bil tudi načelnik v propagandnem ministrstvu.

Nesreča zavoljo svetilnega plina. V neki hiši sredi Napolija so stanovalci zapazili, da uhaja iz cevi nekje v hiši svetilni plin. Hišni gospodar je skušal dognati, odkod plin uhaja, pri svojem obhodu pa je v neki sobi našel stanovalko Dileo onesveščeno. Takoj so pregledali še druga stanovanja in našli v enem izmed njih neko vdovo in njenega malega otroka, ki sta bila nezvestna. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, toda tam so na eni od zastrupljenk še ugotovili smrt.

Če krave zbežljajo. Zakonec Giovanni in Delfina Velente iz Villanova sta v voz zapregla kravi, naložila tovor in se odpeljala. Sredi poti pa sta se kravi splašili in začeli bežati. Delfina je skočila v voza in stekla pred kravi, da bi ju ustavila, toda pri tem je jo spodneslo, da je padla in se zvalila pod krave. Razen krav, ki sta jo poteptali, je čez njo zavozil tudi težko naloženi voz. Čeravno je nesrečni ženi mož takoj priskočil na pomoč, so bile njene poškodbe tako hude, da je kmalu izdihnila.

Skladišče sena zgorelo. Iz neznanega vzroka je začelo goreti v Colleferro gospodarsko poslopje, ki je hranilo velike količine sena. Okrog 400 stotov sena je šlo v nič. Lastnik je utrpel škode za dobrih 200.000 lir.

Zbirke za vojake na bojiščih. V Goriziji je zvezni tajnik pozval vse meščane, naj bi skušali po svojih močeh prispevati kakšno dobroto za vojake, ki se bore na oddaljenih bojiščih za svojo domovino. Kakor poroča časopisje iz kraljevine, je bil odziv zelo velik in so Gorizijani darovali velike količine oblek, jestvin, slaščic, tobaka, cigaret, razne potrebščine, pisemski papir, pisalno orodje, zdravstveni material in podobno. Zvezni tajnik se je meščanom zahvalil, poudarjajoč, da je Gorizija zmerom znala izpolniti svojo dolžnost do domovine.

Pogreb v službi padlega karabinerja. V Aidussini so slovesno pokopali truplo karabinerja Chiantija, ki je padel v izvrševanju svoje službe. K pogrebu se je zbralo mnogo ljudi, pa izredno veliko število predstavnikov oblasti in stranke. Hierarhi so dali položiti na krsto več vencev. Po pokopu so priredili javno zbirko, ki naj bi bila v podporo sirotam, ki jih je ubiti karabinjer pustil za seboj. Vsega skupaj so zbrali 12.000 lir.

Zidanje kmečkih hiš. V prvih petih mesecih tekočega leta je bilo iz sredstev, ki jih v ta namen daje vlada, zgrajenih 878 kmečkih hiš, ki so veljale vse skupaj okrog 64 milijonov lir. Razen tega je bilo 539 hiš popravljenih ali povečanih za skupni strošek 32 milijonov. Lansko leto je bilo v celem zgrajenih 942 hiš, popravljenih pa 566. Za ta dela je vlada žrtvovala v celoti 86 milijonov lir.

Nedostojen kopalec. Nekega dne zvečer so v Fiume doživeli nenavaden prizor. Pozno zvečer, ko je še vedno pritiskala soparica silno vročega dne, je je prihajal po obrežju gol moški, ki se je potem vrgel v morje in nekaj časa plaval. Ko se je v vodi ohladil, se je pojavil spet na obali in se začel sprehajati med ljudmi. Kakpak so ga karabinjerji takoj prijeli in ga zaprli. Mož se piše Anton Stafo in je doma iz Pole. Ker je v kraljevini strogo prepovedano tako kopanje, kakor je prepovedano tudi kopanje v nedostojnih kopalnih oblekah, bo mož občutno kaznovan.

Zboljšanje prometnih zvez z Banja Luko. Poročali smo že, da se Banja Luka vse bolj pripravlja za vlogo bodočega hrvaške prestolnice. Da bi pa nova hrvaška prestolnica bila tudi boljše prometno zvezana z ostalimi hrvaškimi pokrajinami, predvsem pa z glavnimi prometnimi žilami, hrvaško prometno ministrstvo pripravlja graditev novih železniških prog, ki bodo Banja Luka predvsem zvezale z glavno progo Zagreb-Zemun. Nova proga se bo od proge Zagreb-Zemun odcepila pri Okučanih ter bo presekala Savo pri Stari Gradski.

Zori, zlato klasje zori...

Ljubljana, 18. julija.

Zri, zri, žito zro, pojo črički od zgodnjega jutra do večera v klasju, ko se igrajo na odsevih sončnih žarkov na kakor morju valoviti žitni njivi.

V svežih jutrih rosi pšenično klasje jutranja rosa, da se svetlikajo njive v stoterih barvah. In ko vetrič zamaje površino žita, tedaj zavaloval pšenica in preko polja veje tiha pesem — zahvala Stvarniku in Gospodarju.

Na vaseh se pripravljajo žanjice in brusijo srpe. Najmanjši bodo prišli na račun, kajti treba bo z žanjicami na njive in vezat snope. In v teh dneh, ko se naše kmečko ljudstvo pripravlja na žetev, se ozira v nebo, da bi nam prizaneslo in nam ohranilo blagoslov za žetev.

Da, danes vse bolj spoštujemo vsi to zemljo, ki nam daje vsakdanjega kruha, vse bolj spoštujemo delovnega človeka, ki hiti z golimi rokami na polje, da spravi z njih božja darila in trud njegovih rok.

Zito zori in žetev je tu. Bog ni preslišal notranje goreče želje našega ljudstva, ki je z vso ljubeznijo blagoslovljalo ob sv. Treh kraljih njive z blagoslovljeno vodo in raznosilo na cvetno nedeljo blagoslovljene križce, napravljene iz blagoslovljenih butaric.

V vaseh naj bi zavladalo v takih dneh tisto veselje, ki je osrečevalo naše delovno ljudstvo vsako leto, ko je spravljalo z njiv božje darove in prepevalo z vsem navdušenjem zahvalnice, pa tudi pesmi, polne notranje radosti in radosti. »Kosec koso brusi, a žanjica žanje...«

Zito zori, žetev je pred nami in po žitnih njivah odmeva: »Zri, zri.« Zahvalimo Boga, da nam je ohranil ta žitna polja, da nam je dal naš vsakdanji kruh!

S štajerskega

Kakor smo že poročali, bo skupina profesorjev in dijakov mariborskega učiteljskega gostovala od 17. julija do 16. avgusta pri raznih nemških mornariških naselbinah v Belgiji, Holandski in Nizozemski. V ponedeljek je imela ta skupina prvi nastop v mariborski bolnišnici. Mariborski dnevnik poroča, da je ta nastop uspel in da je pevski odsek zelo razveselil vojake. Ob tej priliki je imel nagovor na vojake vodja skupine Karel Romich. Nastopil je tudi godalni odsek in izvedel nekaj skladb. Polka in štajerski valčki so doneli po dvorani in nastop mladine je presenetil vse, ki so bili deležni odličnih izvajanj mnogo obetajočih pevcev in godbenikov. Za nastop se je zahvalil štabni zdravnik dr. Oswald. Dnevnik zaključuje poročilo z željo, da bi bila skupina tudi vojakom in deželah, kamor se odpelje danes, v veselje in razvedrilo, kakršnega je pripravila vojakom v Mariboru.

V Mariboru je umrla v starosti 93 let vdova Marija Werner roj. Knobloch.

V Mariboru so zaključili letošnje gledališko sezono, ki se bo odprla zopet meseca septembra. Clankar poveljuje kulturno poslanstvo mariborskega nemškega gledališča, ki je postalo Mariborčanom zaradi važnega poslanstva na Spodnjem Štajerskem zelo ljubo.

Nemškimi vojnimi ujetnikom in civilnim internirancem v Združenih državah lahko pošiljajo po poročilih nemških listov svoji zavojčke po 5 kg. Pošiljke lahko oddajo na poseben urad na naslov: »Prisoner of War Mail« in »Civilian Internee Mail«. Pismene pošiljke po 5 kg lahko odpošljejo proti plačilu 45 Rpt z letalsko pošto.

Včeraj so odprli na gradu Vurbergu na Dravskem polju šolo za vodje krajevnih skupin Heimabunda.

Štirideset deklet s Spodnjega Štajerskega bo zopet odpoševalo na Zornje Štajersko. Na Spodnje Štajersko pa je prišlo več deklet s tega predela velikega Reicha.

Na vzhodni fronti sta padla naslednja rojaka: Vilibald Kolbe in 26 letni Herman Drame.

Veljavnost bankovcev

Ker se v plačilnem prometu, zlasti po deželi, ponavljajo dvomi, kdaj je kakšen bankovec veljaven in kdaj ne, ponovno opozarjamo na pojasnilo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, da se predpisi o sprejemanju državnih novcev ali bankovcev, ki so proglašeni za neveljavne, nanašajo samo na bankovce, na katerih so kakor koli pritisnjeni (dodani) zneski, besedila ali besedne in imenske kratice, ki pomenijo sramotenje državnih ustanov, oboroženih sil, sodnega reda Italijanske države in njih emblemov ali ki kakor koli žalijo ugled in čustva italijanskega naroda.

Nova italijanska iznajdba

Inž. Riccardo Molari iz Ferrare je pred kratkim sestavil nov stroj, s katerim je mogoče pridobivati iz odpadkov kmetijskih pridelkov, kakor n. pr. oliv, konoplje, žita, riža in grozdja, torej iz takšnih snovi, ki vsebujejo zelo malo celuloze, plin za pogon motorjev. Stroj, s katerim je Molari naredil uspele poskuse, lahko žene motor z osmimi do desetimi konjskimi silami.

E. Wallace

73

RDEČI KROG

ROMAN

Posebno pa se je prizadeval, da je dobil v svojo družbo stare in prekanjene zločince. Tako si je pridobil Sibily, nekega odsluženega mornarja, ki ni bil kaj prida razumen. Sibily je bil tudi že osumljen, da je izvršil neki umor in je bil kakor nalašč izbran, da bi služil namenom Rdečega kroga. Prav tako je pridobil zase tudi Talijo Drummondovo — — — Za hip je umolknil. »Taticev in zaveznic tatov. V njegovo mrežo pa je prav tako padel neki črnek, ki je potem umoril železniškega ravnatelja. Za svoje zasebne namene je pritegnil tudi bankirja Brabazona. Še Feliksa Marla bi vključil v svojo družbo, toda tega ni storil — kar pa je bilo za Marla nesreča — ker sta bila skupaj zapletena v tistem umoru, zaradi katerega bi bil Lightmann skoraj zaigral svoje življenje. Kar pa je bilo za Marla še bolj nesrečno, je bilo dejstvo, da je Marla spoznal Lightmanna, ko sta se srečala v Angliji. In to je bil vzrok, zakaj so Marla spravili s sveta. Pri Marlovi smrti je se zločince poslužil morda najbolj premetenega načina usmrtitve, ki se ga do tedaj še ni nihče izmed krivoločnih zločincev lotil.

Gospodje! Razumeli boste, je nadaljeval Parr. Navzoči so z napetostjo sledili pripovedovanju malega moža. »Rdeči krog...«

»Zakaj je imenoval samega sebe Rdeči krog?« je vprašal Derriek Yale. Za trenutek inspektor ni odgovoril.

»Samega sebe je imenoval Rdeči krog,« je dejal počasi, »ker je bilo to ime, ki so mu ga vzdeli sojetniki. Okrog vratu je imel rdeče materino znamenje — in če se samo ganete, vam bom prestrelil možgane!«

Webley težkega kalibra, ki ga je držal v roki, je bil naperjen v Derrieka Yalea.

»Tako dvignite roke kvišku!« je dejal inspektor, potem pa je

nenadoma iztegnil roko in s silo strgal visoki beli ovratnik, ki je pokrival Yaleov vrat. V sobi je nastala grobna tišina. Rdeči, krvavordeči krog, ko če bi ga narisala človeška roka, se je vil okrog Yaleovega grla.

12. poglavje.

Mati.

V sobi so se skrivnostno pojavili trije možje. Bili so prav tisti, ki so dva večera prej ujeli moža, ki je vohunil za Parrom. Kot bi trenil so objeli Yalea, mu zvezali roke in noge. Nekdo izmed njih mu je spretno odvezal roke iz zadnjega hlačenke žepa. Tretji neznanec pa mu je nadel čez obraz nekakšno krinko iz blaga. Potem so ga odnesli iz sobe.

Inspektor Parr si je obrisal pot z ožojenega čela in se obrnil k presenečenim navzočim:

»Gospodje,« je dejal nekam tresoč, »z vašim dovoljenjem in če mi oprostite, bom za noč končal. Jutri pa bom nadaljeval in vam bom povedal celo zgodbo do kraja.«

Vsi so ga obstopili in ga spraševali za razne reči, toda inspektor ni mogel drugega, ko zmajevati z glavo.

»Zelo slaba mu je predla, imel je mnogo skrbi in dosti je pretrpel.« Bil je to polkovnikov glas, ki je posegel v pogovor. »Nihče ni o stvari bolj poučen kot jaz. Zelo bi me veselilo, gospod predsednik, če bi ugodili inspektorjevi prošnji in dovolili, da se nadaljnje razlaganje odloži na jutrišnji dan.«

»Morda bi hotel gospod inspektor jutri z nami na kosilo,« je dejal predsednik, in Parrov predstojnik je predsednikovo laskavo povabilo sprejel.

Parr je Jacka Beardmorea prijel pod pazduho, se poslovil in odšel iz sobe na cesto. Nekaj avtoizvošček ga je že čakal. Tudi Jack je vstopil.

»Zdi se mi, ko da bi se mi vse skupaj sanjalo,« je dejal Jack, ko je prišel do besede. »Derriek Yale! Saj skoraj ni verjeti...«

»Oh, čisto mogoče,« je dejal inspektor z rahlim nasmehom.

»Potem sta on in Talija Drummondova delala skupaj?«

»Tako je,« je odvrnil Parr.

»Toda, gospod inspektor, kako pa ste mogli tej zamožni zadevi do dna?«

»Matj me je spravila do tega,« je nepričakovano odgovoril. »Ne morete si misliti, kako bistroumna je stara gospa mati. Nocoj mi je rekla...«

»Potem takem se je vrnila?«

»Da. Vrnila se je,« je dejal inspektor, »hočem vam jo predstaviti. Nekam čudne stvari je in nagnjena k prerokanju, toda, kar mene zadeva, ji vedno pustim, da ima prav.«

»Prepričani ste lahko, da ji bom dal tudi jaz prav,« je smeje se odgovoril Jack, čeprav mu prav tedaj ni bilo dosti do smeha. »Ali ste trdno prepričani, da je Rdeči krog zdaj v vaših rokah?«

»Čisto prepričan sem o tem,« je dejal inspektor, »tako prepričan, kakor sedim zdaj z vami v takšni in tako prepričan, kot sem gotov, da je stara mati najbistroumnejša stara mati na svetu.«

Jack je obmolnil, doktor nista zavila na cesto.

Potemtakem naj pomeni to, da je padla Talija še bolj globoko?« je pristavil mirno. »Če je Yale, kakor vi mislite, Rdeči krog, ji gotovo ne bo prizanesel.«

»O tem sem tudi prepričan,« je dejal inspektor, »toda ljubi Bog, zakaj pa si delate toliko preglavje zaradi Talije Drummondove?«

»Zato ker jo ljubim, prekleti bedak,« se je Jack divje zadril, a še v isti sapi jel prositi oprostjenja.

Medtem ko je inspektorja lomil smeh, je Jacku dejal:

»Vem, da sem malo neumen, toda hvala Bogu, nisem edini v Londonu, gospod Beardmore. Verjemite mi! In če ste voljni sprejeti moj nasvet, potem kar pozabite, da je Talija Drummondova sploh kdaj živila. In če vam je ostalo še kaj ljubezni, potem je ponudite materi!«

Jack se je pripravljala, da bi rekel nekaj nevéčnega o tej primerjavi o stari materi, toda zadržal se je.

Ugodno vreme skrbi za dobro letino in za vedrost obdelovalcev zemlje

Ljubljana, 17. julija.

Po nekaj dneh, ko smo imeli oblake na nebu, ko je od časa do časa padal dež, ko se je vsula tudi ploha in je v nekaterih delih pokrajine padala celo toča, ki pa hvala Bogu ni naredila škode, smo dobili danes zopet lepo sončno jutro. Menda se ne motimo, če trdimo, da bo ostalo tako lepo tudi čez dan. Nad mestom je v ranem jutru ležala nežna tenčica megle, tam na vzhodu pa se je v zgodnjih jutranjih urah rdečilo. Danes bo pa spet lepo, so dejali tisti, ki se razumejo na ljubljanske vremenske razmere.

Sončno vreme pa bo »delalo milijone« samo, če bo kaj kmalu nastopilo in vztrajalo, so zopet rekli tisti, ki se razumejo na rast žita, krompirja, fižola in ostalih poljskih pridelkov. Takole so utemeljevali »milijone«: Vreme je bilo ravno prav, ko smo sadili semena, le pri nekaterih žitih smo malo zakasnili. Potem je bilo nekaj časa precej suho. Hudo smo se že bali, da nam bo suša pomorila, kar je tako lepo kazalo. No, pa so nas obiskali težki oblaki in zlili svoja vedra moč. Dež je blagoslovil zemljo. In zdaj po deževju smo prosili zopet za sonce, pa smo ga res tudi dobili. Če vse to ne bo dalo dobre letine — le kakšne toče nas varji, o Gospod — pa nič nočem, je zatrdil očene, ko sem ga vpraševal, kako bo kaj letos z letino in kako kažejo poljski pridelki.

Tako kaže letina približno povsod, kjer je zemlja obdelana kot se spodobi.

In če je današnji dan uvod v nekaj sončnih dni, pa bo sonce res »delalo milijone«. Zdjaj bo šlo žito v poln klas, krompir bo rasel, pa tudi za dozorevanje sadje bodo vroči sončni dnevi kot naša. Sadije je odlično obrodilo, veje se kar šibe pod težo nezorelih sadov.

Ne le, da so kmetje posvetili svoj trud svojim njivam in travnikom, tudi meščani, ki so zadnji dve leti postali poljedelci, so prešli marsikakšno znojno kapljico, ko so spomladaj z lopatami premetavali zemljo, potem sadili in hodili na svoje predmetne parcele gledat, kako kaže njihovo po-

lje. Posebno upokojenci so si dali mnogo opravka okrog nege svojega koščka zemlje. Skoraj od jutra do večera so bili na njivi in skoraj za vsako bilko so ji znali povedati, kdaj je prišla na svetlo. Gnojili, zalivali in mešali so nekateri umetna gnojila tako kot kakšni ameriški farmarji. Mnogim meščanom se je delo na poljih tako prijetno, da so sklenili njive obdržati tudi tedaj, ko bodo boljši časi. Če že ne zaradi drugega, pa jih bodo imeli vsaj zato, da bodo na svežem zraku in jim ne bo treba posedati po krmah in kavarnah. No, pa tudi pridelek na zemlji, zaradi katerega se spleča imeti njivo, marsikakšna lira bo ostala v žepu, oziroma jo bo lahko obrnil v druge namene, zdaj ko bo na lastni njivi pridelal toliko in toliko krompirja, toliko in toliko fižola in še kaj drugega, kar pač ne bo treba kupiti in drago plačati. Pa ne le, da si bo prihranil nekaj denarja, ampak tudi krompirjev mu ne bo treba šteti, ko jih bo deval v lonec. Brez skrbi jih bo lahko stresel v lonec in če bo še zabele dovolj, pa se bo lahko vsak dan do sitedga najedel.

Kako naši meščani žive s svojo zemljo, kaže tudi dejstvo, da so prav zadnje dni v ogorčeni borbi napadli fižolove listne uši, ki so se v velikih množinah zaredile po rodnih njivah. Meščanski poljedelci so hitro prebrskali knjige in strokovne članke, v katerih je povedano, kako se proti takim škodljivcem nastopa. Če greš pa promeni mimo opere, vidiš uspeh tega brskanja po knjigah. Fižolove gredice so poskropljene z neko belo zemljo, ki je imela sijajen učinek. Na fižolovih listih in steblih rasti je vse črno uši, vendar pa jih je bila brozga ugonobila. Borba je bila uspešna, sovrtažnik pa pokončan na veliko veselje obdelovalca. Tudi ženica ima svoje račune z možem in jenskim pridelkom, vendar pa mu svojih želja glede obleke in obutve še ni razkrila. Mu jih bo pač takrat, ko bo najlepša prilika za to. Hvala Bogu, da ima možiček samo ženico in hčerke. Če bi imel še kaj drugega naraščaja pri hiši, pa ne bi njemu ostalo niti za polič vina, ki si ga je s svojo pridnostjo gotovo zaslužil.

Z Gorenjskega

Na Jesenicah je podrl motorist Stanko D. upokojenca Franca P. iz istega kraja. Upokojenec si je pri nesreči zlomil levo roko in dobil praske po telesu, motorist pa je dobil le lažje poškodbe.

V Kranju je bil pred dnevi tovariški večer vodilnih strankin mož. Vodil ga je okrožni načelnik Kusen.

Na Jesenicah so pred dnevi zaključili kuharski tečaj. Udeleževalo se ga je 25 deklet.

1.100 kg borovnic so zbrale žene v kranjskem okolišu. To delo je neprecenljivo. S tem bodo v prihodnji zimi razbremenili, kar se tiče kompota, soka itd. Te borovnice vkuhavajo tudi v drugih krajih, tako v Medvodah, St. Vidu in Škofji Loki.

V Kamniku je imel pred dnevi Stranner predavanje o »rasi in svetovnem nazoru«, kar je poslušalec po poročilu gorenjskega tednika zelo zanimalo.

Pri Sv. Martinu pri Litiji so sprejeli v KVB 150 novih članov. Po zaoblubi so prejeli novi člani knjižice in znake KVB. Žene so zbrale 80 rut za vojake.

Radji neupravičenega prejemanja živilskih nakaznic je bil obsojen delavec Anton Mešek, ki je vedoma prejel za 13 nakazničnih razdobij živilske nakaznice za svojega sina Stanka in poleg tega tretjo državno nakaznico za obleko.

Na fronti sta padla naslednja koroška rojaka: 23 letni Fric Jurašek in Ivan Sorger.

Športni drobci

Jutri bo v dunajskem Pratru velika mednarodna kolesarska dirka med Nemčijo in Švico. Treba bo prevoziti 25 krogov.

Sved John Mikaelsson je v mestu Yaexjoe postavil nov svetovni rekord v hoji na 20 km. Progo je prehodil v 1:32:23.5. S tem je popravil že letos popravljeni svetovni rekord Litvanca Dahišcha, ki je isto progo prehodil v času 1:34:26. Novi rekord Šveda je torej za 2 minuti in 5 desetink sekunde boljše.

Pred dnevi so se v Budimpešti pomerili v vodi najboljši madžarski plavalci v crawlu. Zmagal je Tatos, ki je 100 m preplaval v času 59.8 sek., drugi je prišel na cilj Eleméri v času 1:01, in tretji Hamori v času 1:02 min. Rezultati kažejo, da so madžarski sprinterji v prav dobri formi.

V madžarskem teniskem prvenstvu je zmagal v singlih Asbth pred Szigetijem, pa tudi v igri v dvojje je zmagal Asbth skupaj s Marijo Juszt.

Na amsterdamskem lakoatletskem tekmovanju je tekkel tudi znani tekač Osendarp. Imel je hudo nasprotnike: Bewerna in Osto. Vsi so pritekli na cilj v času 10.9 sek. na 100 m. Sodniki pa so prisodili prvo mesto Osendarpu.

Da so med nogometaši tudi igralci z raznimi naslovi, ni zdaj še več nobena novost. Mnogi najbrže ne vedo, da sta branilca italijanske nogometne reprezentance oba doktorja. Ponj je doktor medicine, Rava pa doktor prava. Oba imata v privatnem življenju dosti dela in sta splošno priljubljena. Rava služi zdaj kot častnik v italijanski vojski. Skupaj s Fonijem pa sta še vedno za vsako moštvo izredno trd oreh.

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota 18. julija: Kamil L. Nedelja, 19. julija: 8. pobinkošna. Vincencij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta št. 62; mr. Gartsus, Moste-Zaloška cesta.

Družba sv. Vincencija Pavelskega bo obhajala spomin svojega zaveznika sv. Vincencija Pavelskega jutri, v nedeljo 19. t. m. v Marijanišču. Ob 8 bo sv. maša v marijaniški kapeli, po maši ob 9 občno zborovanje Vincencijevih konferenc.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote do 20. dne ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ciber Frane, Stefanova ulica št. 7, telefon 36-41.

Poletni jezikovni tečaji italijanščine, nemščine za začetnike in spretnejše, tudi za odrasle, v Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2, trikrat tedensko ob ponedeljkih, sredo, petkih. Dopoldanski tečaj od 9—10, popoldanski od pol 3 do pol 4, večerni od 6—7 in od 7—8. Ugodno za vse, ki se žele hitro in praktično naučiti teh jezikov. Priporočljivo za uradnike(-ice), pomočnike(-ce). Pojavila in prijavitelj dnevno od 9—11: Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2. Tudi od 9—12, Gregorčičeva 27, pritrilje.

Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije. Tečaj za pripravo predmetov: slovenščina, računstvo, zemljepis, zgodovina, prirodopis — se prične 27. t. m. Prijavljanje vsak dan od 9 do 12 v Trgovskem domu, Gregorčičeva ulica 27, pritrilje. Ukovina zrna, pouk temeljit.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Sobota, 18. julija ob 17.30: »Učiteljica.« Premiera. Izven. Cene od 15 lir navzdol. Nedelja, 19. julija ob 17: »Kovarstvo in ljubezen.« Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ponedeljek, 20. julija: Zaprt.

Opera.

Sobota, 18. julija ob 17: »Krišpin in njegova botra.« Red A. Nedelja, 19. julija ob 16: »Madame Butterfly.« Izven. Gostovanje Zlate Gungjenceve. Zvišane cene od 28 lir navzdol. Ponedeljek, 20. julija: Zaprt.

Premiera: Dario Nicodem: »Učiteljica.« Komedija v treh dejanjih. Delo slika usodo podeželske učiteljice in okolje, v katerem živi. Igrali bodo: grofa Filipa Blagaja VI. Skrbineš, Jakoba Grdina, posestnika Pavle Kovič, Janeza Klopčiča, šolskega slugo Košič, Vohana, policijskega svetnika Gorinšek, Marijo Svetino, učiteljico (naslovno vlogo) Kraljeva, šolsko ravnateljico Starčeva, Lizo, učiteljico Gorinškova. Režiser Jože Kovič.

Friderich Schiller: »Kovarstvo in ljubezen.« Igrali bodo: predsednika Levor, Ferdinanda Verdonik, Falba Peček, Milfordovo Danilova, Wurma Nakrist, Millerja Gregorin, njegovo ženo Pol. Juvanova, Luizo Levorjeva, knezovega komornika Raztresen, Zofijo Jaga Boltarjeva. Režija: Peter Malec. Inscenator: inž. E. Franz.

Nova uprizoritev Verdijevega »Trubadurja«. Zadnja predstava za abonente letošnje sezone. Prva letošnja uprizoritev je predvidena za četrtek, dne 23. t. m. Delo je muzikalno našaduril dirigent a. Neffat, zrežiral ga je C. Debevec. Peli bodo: Grofa Lumo Janko, Leonoro Heybalova, Azuceno Golobova, Manrica Franci, Ferranda Tone Petrovič k. g., Ines Polajnarjeva, Ruiza Kristančič.

Cepljenje proti tifusu

Cepjenje mesarskega in gostinskega osebja zoper tifus je v glavnem končano ter ugotovljeno, da je to osebje prav v lepem številu storilo svojo dolžnost ter z rednim prihajanjem k zauživanju zaščitnih tablet, spet dokazalo, kako si ljubljanski mesarji in gostilničarji prizadevajo za vestno izpolnjevanje zdravstvenih predpisov, da se v Ljubljani res lahko zanesemo na varnost svojega zdravja tako po gostinskih obratih kot pri kupovanju mesa in mesnih izdelkov. Če pa kak poseameznik iz kakršnegakoli vzroka doslej še ni mogel priti k cepitvi zoper tifus, lahko pride še prihodnji teden z osebjem drugih živilskih strok.

Vsi v slaščičarnah, pekarnah, špecerijskih trgovinah ter s prodajo povrtnine in sadja zaposleni bodo imeli obvezno cepjenje proti tifusu vse prihodnji teden od 20. do 25. julija t. l. v mestnem fizikatu v Mestnem domu ter jih opozarjamo, da se bo zaradi velikega števila obveznikov začelo cepljenje vsak dan že od 7. uri, trajalo bo pa samo do 9. ure, da uslužbenstvo ne izgubi preveč časa. Kakor se jih je že na tisoče prepričalo, gre cepljenje zelo naglo ter brez žakanja od rok. Vsi lani in letos cepljeni so se pa tudi prepričali, da je uživanje zaščitnih tablet zoper tifus popolnoma brez kakršnihkoli slabih posledic ter ne škoduje prav nobenemu organu, pač pa zanesljivo varuje pred nevarnim tifusom. K zauživanju tablet mora priti vsakdo teš in s praznim želodcem, ker bi drugače ne učinkovale. Treba je prinesiti tudi kozarec za vodo s seboj.

Kako naj oblačimo otroke?

Otrok je sam po sebi bitje lepote in mičnosti, zato ga ne pačimo z lišpom

Ljubljana, 18. julija.

Danes daje našim materam in očetom skrb tudi obleka za otroke. To vedo najbolj starši sami, ki imajo večje število otrok. Že sedaj ob koncu šolskega leta morajo misliti, kako bodo prišli za otroke, ko bo moral spet v šolo. Tja pa hočejo naše mame pošiljati svoje otroke čiste, lepo oblečene in dostojne.

O nakitu in razkošju, ki redko kdaj dobro in ugodno vpliva na otroke, danes ni potrebno razpravljati. Naše mame so tako skromne, da o tem vsaka beseda odveč. Naše matere preje dobro vedo, da je otrok sam po sebi čisto lepote in mičnosti in da bi delale otrokom krivico, če bi jih oblečile tako, da bi obleka popačila lepoto, ki jo daje otroku narava sama, z neprimernimi oblekami.

Pametna mati bo blačila otroke čim najbolj enostavno. Prvi pogoj otroške obleke v letnem času mora biti, da se da prati. Če pa zagovarjamo enostavnost otroških oblek, s tem nikakor ne rečemo, da bi morale biti otroške obleke dolgočasno enolične. Nasprotno naj se te obleke poživijo z različnimi vezinami, obšivi in podobnimi sredstvi, ki jih dajeta na razpolago umetna obrt in moda.

Samo ob sebi se razume, če že kupujete za otroke, da je treba za otroške obleke vedno izbirati svetle, žive barve.

Danes, ko bolj redko zahajamo v trgovino, moramo pregledati vse omare in predale ter skrinje, kjer imamo spravljene skoraj pozabljene stare obleke. Te lahko razparamo, očistimo in predelamo v moderne obleke. Iz ene moške ali ženske stare obleke lahko napravimo dvojje obleke — za fantka in deklico. Obleke lahko okrasimo z belimi ovrtniki in še kakimi gumbi, ki jih morda še tudi najdemo v kakem predalu. Bliza se jesen, oziroma hladnejši jesenski dnevi. Treba je že misliti na jesensko in zimsko otroško obleko.

V počitnicah naj nosijo otroci stare obleke. Najpriljubnejše so hlače z naramnicami. Take obleke so zdrave, poleg tega zelo praktične, ker jih lahko peremo, otrok pa se lahko pri igranju tudi sonči. Praktične za te vroče dni so tudi platnene obleke. Morda imamo še kje kako obrabljeno rjuho, ki nam ne služi, vendar za obleko bo morda še dovolj platna. Sedaj že morajo mame misliti na predpasnike, ki jih bodo morali otroci imeti v šoli v prihodnjem šolskem letu. Te predpasnike je treba podaljšati. Priporočljivo je tudi, da si v nasprotnem slučaju že sedaj nakupijo potrebno hlačo. Ti predpasniki pa naj ne imajo preveč gub, ker so neprimerni za likanje, prav tako tudi za pranje.

Pa še o modli! Danes — pa moda? Moderne so pasovne obleke. Te so nabrane ali nagubane. Pri dečkih so hlače pripete na bluzico, pri dek-

licah pa krilce. Te obleke so praktične, ker lahko večkrat peremo bluzice.

Mame naj že sedaj poskrbe za plenjenje za jesen in zimo. Ker danes primanjkuje volne, je treba poskrbeti vse stare jopice, ki smo jih morda že zavrgli, stare volnene nogavice, vse to razparati, volno na novo naviti, oprati in preplesti. Iz take volne se dajo napraviti ljubke obleke v dveh barvah. Fantki lahko imajo temne hlače, bluzico v dveh barvah, dekleta pa temno krilo in črsto bluzico.

Poiskati bo treba tudi stare plašče. Še enkrat pogledimo, če niso prišli morda v obleko molji. Ravno med Malim in Velikim Šmarom je čas, da prezračimo obleke in jih damo na sonce. Pri tem moramo seveda paziti, da ne bodo prišli prijatelji tuje lastnine. Iz starih plaščkov lahko že sedaj damo napraviti zimske in jesenske plaščke za otročičke. Te plaščke pa napravimo tako, da bodo imeli velike všive, da jih lahko razparamo, ko bo plašč premajhen.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konzumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII/2, št. 2090/1, Vis. komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka, 20. julija 1942-XX zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje na drobno 3 L; kmečko kislo zelje 2.50 L; kislja repa 2 L; nova repa 1 L; zeljnate glave 3 L; ohrovt 3 L; karfiola brez listov 5 L; buče 1 L; bučke 3.50 L; kumare 4 L; kumarice za vlaganje, večje, ki jih gre na kilogram 30 komadov, 8 L; majhne pa, ki jih na kg gre 125 komadov, 12 L; stročji fižol 4.80 L; grah 4.50 L; kolerabice 3 L; redča pesa 3 L; rdeči korenček brez zelenja 3 L; črna redkev 1.50 L; redkviča 3 L; osnaženi hren 4 L; šopek zelenjave za juho 0.50 L; peteršilj 4 L; por 3 L; zelena 4 L; čebula 2.50 L; šalota 4 L; česen 5 L; glavna solata 3 L; radič 3 L; špinata 4 L; zelena paprika 12 L; rabarbara 4 L; novi krompir 2.25 L; češnje 5 L; breskve 6 L; liter borovnic 4 L; liter suhih bezgovih jagod 8 L; kilogram suhega šipka 8 L; kilogram suhega lipovega cvetja 20 L; liter lisick 3 L; jajca 1.75 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljublj. pokrajini, ker

je za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 17 na zelenem papirju. Posebno pa opozarjamo prodajalce in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti suha in v oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodnikovem in Pogarčarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini Ljubljani.

Kako težko kaznivo je izkoriščanje prebivalstva v sebične namene, je zlasti po zadnjih obdobjih in pogostih kaznivih znano svoj vestnosti, zato pač nikogar ni več treba opozarjati, da je kopljenje in skrivanje blaga ter prodajanje po višjih cenah zelo nevarna stvar.

Gradbeno delavstvo vlnudno vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, dne 19. julija 1942 ob 10 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, pritrilje z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Akcija za priznanje vojnih draginskih doklad. 3. Volitev odbora skupine gradbenega delavstva. 4. Razno. — Z ozirom na važnost dnevnega reda vabimo vse gradbeno delavstvo, da setega sestanka zanesljivo udeleži.

Zdravnik gre s križem svet

V. HEISER

47

»Halo!« sem se oglašil brez najmanjše slutnje.

»Tukaj bolnišnica! Prosim pridite takoj!«

»Kaj? Kaj se je zgodilo?«

»Ne moremo vpisati vaših otrok, dokler ni ugotovljeno, za katere gre, mi pa ne vemo niti njihovih imen.«

»To je pa čisto preprosto,« sem odgovoril bolničarki. »Vsak otrok ima okrog vratu obešen listek, na katerem boste našli njegovo ime, priimek, starost in družinske podatke.«

»Morda so ob odhodu imeli take lističe, a ker so bili lačni kakor zajci, so jih gotovo snedli. Zdjaj jih prav gotovo nimajo.«

Vdano sem vzdihnil in stekel v bolnišnico. Res je bilo, lističev ni bilo. Zagrabil sem enega otroka, ga obral sem in tja, potem pa dejal: »Tale je Juan Črnoglav.« Položil sem ga nazaj in si ogledal drugega: »Tale pa je Pepca Križajeva,« in tako sem nadaljeval. Ko sem ugotovil istovetnost prvih pet ali šest, so me bolničarke, ki so z dvomljivimi pogledi sledile mojemu ravnanju, obtožile sleparstva.

»Pojdite, gospod doktor, vi si ta imena sproti izmišljujete!«

Zagotavljal sem jim, da tega ne delam in na erčo sem svojo izpoved lahko dokazal. Med prevozom sem imel dovolj prilike, da sem se do dobrega seznanil z vsemi otroki in ker sem imel tudi njihov številčni seznam, sem iz gole previdnosti vsakemu otroku načel številko na njegove nohte. Številka 1 je bil Juan, številka 2 Pepca in tako dalje. Že davno, preden smo dospeli do Manile, so se mi ustrezajoča imena in številke docela vtisnile v spomin.

Spočetka sem nameraval otroke spraviti v otroško zavetišče, a za zdaj smo jih pustili v bolnišnici pod prevečo, da se morajo okrepiti po tako naporni vožnji. Komaj je preteklo teden dni, pa so sleherni dan jeli deževati ugovori iz bolnišnice.

»Prosim vas, da bi prišli po otroke. Popolnoma zdravi so in z njimi nimamo kaj početi. Vzamejo nam prostor, ki ga nujno potrebujemo za bolnike; vrh tega nam pa bodo še hišo snedli.« Kesal sem se že, a še vedno sem se obotavljal. Če bi svojih 26 varovančkov spravil v otroško zavetišče, bi s tem lahko izpostavljaj gobavosti ostalih 400 otrok: v dojenčkih se je namreč bo-

lezen lahko razvijala, čeprav ni bilo nobenega vnanjega znaka. Premišljal sem še in jih medtem pustil, kjer so bili. Prav nič nisem vedel, kaj naj storim.

Nekega popoldne je v mojo pisarno prišel dopisnik manilskega dnevnika, ki je lovil podatke za kak članek.

»Hudo žal mi je,« sem dejal, »a danes nimam prav nič za vas; vrh tega pa sem hudo zaposlen. Oprostite mi, prosim!«

Novinar pa je še bolj udobno sedel na stol:

»Ravnatelj pravi, da imate zmeraj kako zgodbičko, ki nam jo lahko poveste, in jaz sem se odločil, da se ne bom premaknil odtod prej, dokler je ne doim.«

Nenadoma se mi je nekaj zasvetilo. Filipinci imajo otroke zelo radi, pa sem si mislil, da bi jih lahko spravili do tega, da bi se zavzeli za otroke, če bi jih lepo pregovorili. Nisem imel posebnih pomislekov, ker je bila nevarnost okužbe kar se da majhna, če bi jih prejele: v zasebne hiše.

»Povedal vam bom zgodbo,« sem novinarju dejal, »toda obljubiti mi morate, da jo boste objavili na prvi strani, in sicer z naslovom čez štiri stolpce.«

Tega dne ni bilo dosti novic in novinar je pristal.

Potem sem mu pripovedoval o svojih 26 malčkih brez strehe, ki jih nisem mogel spraviti v noben zavod, da

ne bi okužili drugih. Prigovarjal sem mu, naj vzpodbuja človekoljubno čustvo, kolikor mu drago, samo da bo jasno in ponovno povedal, da gre za otroke gobavce; to naj stori brez slehernega optanja.

»Oznajte v članku, da bodo otroci tu pri meni v uradu pojutrinjem ob osmih zjutraj. Pripeljal bom tudi pravniške, ki bodo izstavliali listine posinovitve, tako da bodo ljudje otroke lahko takoj vzeli domov.«

Novinar je napravil sijajno delo. List »Manila Times« Martina Egana in drugi popoldnevnik so prinesli njegov članek ter obširno o njem razpravljali. Ko sem naslednje jutro prišel do urada, sprva nisem mogel razumeti, kaj naj pomeni vznemirjena in kričeča množica: slišal sem, da je prišlo na stotine oseb, ki so zahtevale otroke.

Prerinil sem se skozi gnečo v urad in videl, da se z veliko naglico polasčajo otroci. Ljudje so dajali jamstva, podpisovali in pred javnim notarjem napeljali koleke na listine. Vse je šlo v najlepšem redu. Pustil sem, da so se s podrobnostmi bavili moji podrejeni in odpravil sem se na svoje vsakdanje delo.

Ob desetih me je prišel iskat glavni tajnik.

»Morate iti malo ven,« mi je dejal. »No, kaj pa ni v redu?« sem vprašal.

»Vse otroke so odnesli...«

»Prav dobro. No in kaj hočejo zdaj z menoj?«

»... ljudje pa so se zmeraj tu. Hočejo otroke. Ne marajo iti domov, predden ne bodo dobili otrok. Otrok pa ni več.«

Ni mi ostalo drugega, ko da opravim še s to stvarjo.

Komaj sem odprl vrata, sem že zaslišal vzlike:

»Hočemo otroke! Hočemo otroke!«

»Moji dobri ljudje,« sem zaklical, »najboljše voljo vam ne morem pričarati otrok kar tako...«

»Hočemo otroke! Obljubili ste nam otroke!«

Tedaj se mi je spet nekaj zablislilo v glavi.

Leta in leta sem si prizadeval, kako bi koga spravil do tega, da bi vzel za svojo katero od sirot, ki so bile pod mojim nadzorstvom, čeprav sem imel že toliko drugih skrbi. Ostali so brez ljubezni in toplega domačega okolja.

Dvignil sem roko, da bi pomiril hrupno govorjenje.

»V redu, dobili boste otroke,« sem jim obljubil. »Vrnite se jutri zjutraj, pa jih boste našli celo zbirko, od katere si boste lahko izbrali svojega.«

Naslednji dan je bilo v moji pisarni petdeset sirot, opoldne pa že ni bilo nobenega več. Kmalu sem uredil pravi oddelke za otroke s policami, kamor smo polagali dojenčke sirote

Svetel zgled junaštva v boju s partizani

Spopad dveh s stotimi — Ko so ju streljali, se je naredil mrtvega in rešil iz groba sebe in tovariša

Dopisnik turinske »Stampe« Gino Mazzoni je poslal z vojnega področja svojemu listu izredno zanimivo poročilo, ki dokazuje s kolikšno neustrašenostjo se bori italijanski vojak proti partizanskim tolpom na Balkanu. Takole piše:

Gosta megla, ki se je bila dvignila z barja ob gozdu. Pot, ki jo mora narediti patrola treh mož, je zaradi te megle postala pot v negotovost. Bili so v patroli brigadir X. iz Cagliarija, karabiner I. iz Verone in karabiner Z. iz Bologne. Da ne bi izgubili smeri, so sklenili, držati se bolj desno, roba gozda. Previdno so se pomikali dalje ti trije vojaki, s puško pod roko, pripravljeni vsak trenutek na strel, čim bi se pojavil najmanjši znak nevarnosti. To področje so vzemirale oborožene tolpe, zaradi česar je bila nujno potrebna še večja previdnost. Vojaki so šli drug za drugim v razdalji po deset korakov in zapirali svoje oči v zaraščen gozd, v katerem se vsak trenutek lahko pojavi zaseda.

Minulo je nekaj minut, odkar so tako drug za drugim previdno šli ti trije vojaki dalje, ko so nenadno začele pokati puške med drevjem. Vojak je ranjen.

Brigadir in drugi karabiner sta se vrgla na zemljo ter se priklenila za varen zaklon. Preden sta odgovorila z ognjem, sta malo počakala, da bi natančno ugotovila smer, odkod prihajajo strelji. Sledili sta dve detonaciji za hrbtom in potem še druge na desni strani gozda.

Vodnik patrole je pomignil svojemu tovarišu, ki je pravkar nameril puško, da bi streljal: ni imelo smisla tritati nabojev s streljanjem v meglo, ki je bila tako gosta, da na razdaljo petdeset korakov ni bilo mogoče videti ničesar. Bolje je bilo počakati za varnim zaklonom, kamor sta se bila vrgla in kjer sta bila vsaj za nekaj trenutkov varna pred krogami.

Pokalo je neprenehoma. Sklepajoč po tem treskanju je moralo biti v gozdu mnogo upornikov. Tudi na levi strani so streljali. Vojaka sta se pognala med zaraščeno drevje, bila pa sta obkrožena. In z naboji, kolikor sta jih imela pri sebi, ter z ročnimi bombami se ne bi bila mogla več dolgo upirati, če ne bi bila prišla pomoč.

V megli se je prikazala senca. Brigadir je mirno dvignil puško in ustrelil. Senca je padla na tla in se ni več ganila. Za njo pa so se prikazale še druge sence in brigadir je streljal dalje kakor bi bil kje na strelišču, kjer streljalo v tarčo. Tudi karabiner je bil začel streljati, pazil pa je pri tem na skupino upornikov, ki ga je skušala prijeti od zadaj. Nekaj upornikov je spričo natančnega ciljanja teh dveh italijanskih vojakov padlo, a napad nanje še vedno ni bil nič manj silovit. Celo še srditejša je postala bitka. Partizanov je bilo mnogo, morda kakšnih sto in so bili vsi raztogoteni, da sta jih samo dva moža držala v šahu.

Izstrelila sta zadnje naboje, potem pa skočila kvišku, da si prebijeta z ročnimi bombami prehod, nato pa se, od vseh strani obkrožena in brez izhoda, vrgla v metež z bajonetji. Toda ta skrajni poskus ni rodil uspeha. Stevilni uporniki so ju obkolili, razorožili in odvedli s seboj v gozd. Partizanom se je mudilo oditi z bojišča. Vedeli so, da so strelji opozorili bližnje posadke in da so verjetno poslane nove oddelke proti kraju, odkoder se je slišalo streljanje. Na svojem naglem begu so poleg dveh ujetnikov odvedli seboj nekaj svojih ranjenecov, od katerih sta bila vsaj dva zelo težko ranjena. Kakih petnajst mrtvih pa je ležalo na bojišču. Dobro sta se borila brigadir in karabiner!

Na neki jasi se je skupina partizanov, ki je spremljala ujetnika ustavila, večina partizanske tolpe z ranjenci pa je nadaljevala pot. Usoda obeh italijanskih vojakov je bila hitro odločena. Vrsta petih se je na deset korakov razdalje postavila prednju, ustrelila nanja in njuni trupli površno zagrebala v jamo, ki je bila v naglici izkopana in na hitro roko tudi zasuta. Ko je bilo to opravljeno, so uporniki odšli dalje, da dohite svoje tovariše, ki so bili prej izginili v zaraščen gozd.

Komaj je minulo nekaj trenutkov, ko se je že začela premikati prst, s katero je bil grob zasut. Prikazala se je roka, brž nato lakt, rama in nazadnje glava in trup brigadirja. Vojak se je dvignil, sedel, otresel s sebe prst ter hitro odkopal še svojega tovariša, ga potegnil iz jame in ga položil na travo. Karabinerju je tekla kri iz ust. Krogla ga je bila zadela v spodnjo čeljust. Brigadir pa je bil popolnoma nepoškodovan. Tedaj, ko so zagrmeli strelji iz partizanskih pušk, se je vrgel na tla in se naredil mrtvega. Trik, ki je sicer nekoliko star, a je bil tokrat uspešen.

Na svežem zraku je karabiner spet prišel k zavesti in se je kmalu tako opomogel, da je lahko hodil. Oba vojaka sta nato odšla nazaj proti robu

Vichy in Washington

Skrivnostni popotnik Donovan — Kaj bo s francoskimi vojnimi ladjami, zajetimi v Aleksandriji, ter s francoskimi kolonijami v Afriki

Kakno je danes razmerje med Združenimi ameriški državami in Francijo, je lepo opisal uvodničar v eni zadnjih številčk budimpeštanskega »Pester Lloyd«. Njegova, vsekakor nepristranska izvajanja so naslednja:

Kakor se je zvedelo iz zanesljivih tujih virov, naj bi bil Rooseveltov diplomatski agent, znani

polkovnik Donovan

zaprošil pri francoskem poslanstvu v Madridu za dovoljenje, da bi smel potovati v Francijo, kamor bi rad prišel po svojem obisku v Španiji in na Portugalskem. Neko sporočilo iz Madrida pravi dalje, da so bili v Vichyju prvotno tega mnenja, da naj bi bil Donovan imenovan za naslednika odpoklicanega ameriškega poslanika Leachya. Ko se je zvedelo, da polkovnik Donovan ne namerava potovati v Vichy iz kakšnih diplomatskih razlogov, pač pa po zasebnih poslih, so iz Vichyja hitro sporočili francoskemu poslanstvu v Madridu, da Donovanovo dovoljenje za potovanje v Francijo ne smejo izdati.

Donovanovo ime je v Evropi dobro znano. To je tisti Rooseveltov osebni odposlanec, ki je pred šestnajstimi meseci odšel na

skrivnostno potovanje po Balkanu

na tisto potovanje, ki je imelo za posledico spremembo balkanske politike, katera je potem dovela do razširjenja vojne na Balkanski polotok. Polkovnik Donovan je 21. januarja 1941 prispel v Sofijo, nadaljeval naslednji dan svoje potovanje v Belgrad, od tam pa preko Aten in Ankare prišel 8. februarja v Kairo. Sledilo je kratko krožno potovanje po Bližnjem vzhodu in 10. marca je Donovan prispel čez Lizbono, London in Dublin spet nazaj v Washington.

Medtem pa se je po balkanskih prestolnicah marsikaj zgodilo. Jugoslovanska vlada, ki je šele decembra prejšnjega leta podpisala z Madžarsko prijateljsko pogodbo, je sprejela nemški predlog za neposredna pogajanja in je nekaj tednov pozneje s podpisom posebne listine pristopila k trojni zvezi. Če je obstajala kakšna negativna zveza med tem dogodkom in Donovanovimi prizadevanji, ne moremo z vso gotovostjo ugotoviti. Za to pa govorijo vsi načini govor tedanjega jugoslovanskega ministrskega predsednika Cvetkovića v Skoplju štiri dni po Donovanovem odhodu, govor, v katerem je Cvetković označil kot cilj jugoslovanske politike ohranitev miru. To se je ob tedanjih okoliščinah lahko smatralo tudi za odgovor na predloge ameriškega polkovnika. Deset dni po Donovanovem prihodu v Washington je Jugoslavija podpisala trojni pakt in dan pozneje je prišlo do državnega udara generala Simovića, deset dni pozneje pa do vojne. V Berlinu javno izpovedujejo, da nosi

krivdo za zlom Jugoslavije in Grčije

Donovan.

In ko so zastopniki tiska govorniku z Wilhelmstrasse zastavili vprašanje, ali res mislijo polkovnik Donovan postaviti za poslanika v Vichyju, so dobili sam po sebi umeven odgovor, da danes ni v Evropi nobene države več, ki bi pristala na takšno imenovanje. Donovanu da povsod predobro poznajo in res bi bilo težko dobiti kje kakšno evropsko vlado, ki bi ga hotela imeti pri sebi za ameriškega poslanika.

»New York Times« spravlja Donovanovo potovanje v zvezo z imenovanjem prejšnjega ameriškega poslanika v Vichyju, Leachya, za Rooseveltovega vojaškega svetovaleca. Polkovnik Donovan naj bi bil poslan v Evropo, da »spruči« vse možnosti za vzpostavitev druge fronte, admiral Leachy pa določen za poveljnika na tej drugi fronti.

Naj bo že kakor koli, potovanje polkovnika Donovanu je za odnošaje med Vichyjem in Washingtonom zelo značilno. Znano je, da se je to razmerje v zadnjih mesecih večkrat zelo zaostrilo, in čeprav ni prišlo do končnoveljavne prekinitve odnošajev, je kaj takšnega vsak dan mogoče.

gozda, kjer sta srečala oddelek grenadirjev, ki so hoteli na pomoč. Dala sta jim dragocene podatke in povedala, v katero smer so jo ubrali partizani.

Ponoči je bilo vse področje obkoljeno, ob zori pa vsa tolpa uničena.

Naslednji dan je bil vrli brigadir, kakor da se ni nič zgodilo, že spet na svojem mestu. Znova je odšel na patroliranje po isti poti, na kateri je doživel najbolj dramatično uro svojega življenja.

Tudi glede vprašanja, kaj je s priznanjem tako imenovanega

»gibanja svobodnih Francozov«

ki ga vodi general De Gaulle, so nastopili novi momenti. Angleška poročevalska služba poroča iz New Yorka, da je ameriška vlada sklenila, dati Gaullistom »popolno vojaško priznanje«. Ta korak — tako pravi omenjeno poročilo dalje — sicer ni kakšno diplomatsko priznanje de Gaulleja, vendar pa se lahko smatra za pomemben korak v tej smeri. Ni nobenega dvoma, da tega »priznanja« v Vichyju ne smatrajo za prijateljsko dejanje Združenih držav in da tudi zahtevo glede francoskih vojnih ladij v Aleksandriji — po neki poluradni izjavi s pristojnega berlinskega mesta — smatrajo za komaj dostojen poskus.

Ameriška vlada priznava Gaulliste v vseh francoskih kolonijah, ki so jih zasedli, kot neodvisno silo, in čisto so tudi zatrdili, da je de Gaullejeva vojska dobila nekajkrat tudi dejansko podporo iz Amerike. Tako se je zgodilo ob priliki ponesrečenega napada na Dakar. V Vichyju so si zdaj popolnoma

na jasnem glede stališča Amerike do francoskih kolonij

Prepričani so, da Amerika ne kaže ravno prav preveč prijaznih namenov do francoskih kolonij. (Poročilo, da so angleške čete zasedle otok Mayotte med Madagaskarjem in afriško celino, še ni bilo potrjeno.)

Zelo verjetno se dalje zdi poročilo iz Londona, da so v angleških krogih zaskrbljeni zaradi tega, ker da Laval hoče storiti korake, da dobi nazaj srednje- in zahodnoafriške kolonije. Če je ta strah upravičen in je Laval v resnici to sklenil, potem se bo svetovni vojaški položaj znova spremenil. Te francoske kolonije, ki obsegajo približno

9 milijonov štirijaških kilometrov

so pač najpomembnejše oporišče zahodnega dela Srednje Afrike, in če odstojemo področje Dakarja, ki je ostalo zvesto Vichyju — čeprav se je del tega ozemlja, ki ga označujemo kar s skupnim imenom Dakar, priključil de Gaulleju — ostanejo še vedno 4 milijoni štirijaških kilometrov s skoro 7 milijoni prebivalcev. Pot do teh bogatih kolonij vodi naravnost preko puščave južno od Marokka in vprav tu grade z veliko vneto avtomobilsko cesto in se bo na ta način možno izogniti nevarni poti po morju.

O teh Lavalovih načrtih vsekakor ni znanega nič določnega, ne predstavljajo pa

nič nemogočega

Laval je imel zadnje dni dolge razgovore s francoskimi vojaškimi osebnostmi in je nato o njih poročal Petainu. In vse to se je zgodilo po izmenjavi not z Ameriko. Potemtakem je čisto mogoče, da v francoskih vladnih krogih žele odkrito in nedvoumno povedati, kako mislijo glede francoskih kolonij in svojih ladij, zajetih v Aleksandriji

Suha vinska trta bo gnala avtomobile ...

Pomnikanje lesa in premoga je prisililo Francoze, da so se zatekli k novi surovini, ki jo je doslej industrija docela prezirala, k suhi vinski rozgi. V Toulonu so odprli posebno tovarno, ki se bavi izključno le s predelavo posušenih vinskih trti v nekako ogelje. Iz vsake tone suhe vinske trte dobe 250 kg oglja v prahu, iz tega pa do 30 litrov pogonskega goriva.

Ker je v Franciji vinogradništvo zelo razvito, upajo, da bodo s tem novim postopkom predelave suhih vinskih trti vsaj deloma mogli rešiti preeve vprašanje pogonskih sredstev. Izračunali so, da bodo iz suhih trt, nabranih po francoskih vinogradih, ki obsegajo skupno površino 612 tisoč hektarov, lahko dobili 115.000 ton dobrega oglja.

Besedilo: Jože Tomažič

Pogorska pravljica

Risal Jože Beranek.

57.

Mizarjevega sina so potegnili na vislice in vrani so ga začeli obeljavati. Ko so se ljudje porazgubili, je prišel prijatelj, ga snel in ga položil na zemljo. Vzel je knjigo, položil lističe na čelo, na usta in na prsi ter bral:

»Tvoj razum naj dela, usta naj ožive in sree naj bije in čuti kakor poprej.«

58.

Mizarjev sin je vstal, ko bi trenil, živ in zdrav, kakor je bil, preden so ga obesili. Prijatelju je stisnil roko in se mu lepo zahvalil rekoč:

»Nikoli ti tega ne bom pozabil! Poplačal te bom po kraljevsko!«

Prijatelj je že izkopal grob, nanosil vanj kamenja ter ga zasul. Mizarjev sin je pobral lističe ter knjigo in se poslovil.

59.

Čez leto dni je prišel v kraljevo prestolnico, ki je bila vsa odeta v črno. Sedel je v gostilno in vprašal krčmarja, kaj se je neki zgodilo, da je taka žalost.

»Vidim, da ste tujec v našem mestu,« je rekel krčmar. »Veste, to je dolga povest.«

In povedal mu je zgodbo o kraljevem učitelju, ki ga je kraljična imela tako rada, da so ji ga določili za ženina. On pa se je odpeljal vabiti starše na poroko in ga ni več nazaj. Kraljična je čakala in čakala, potem pa je od sramote zbolela in umrla.

60.

Mizarjev sin je sklenil, da bo kraljično oživil. Začel je nagovarjati krčmarja, naj bi šel h kralju in mu dejal, da on hčer lahko oživi. Krčmar se je branil, dokler mu ni razodel, da je on tisti kraljevič.

Naročajte Slovenski dom!

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Karlina je takoj obžalovala, da je odbila Schagerstroema in zato si je tudi želela svobode, da bi lahko dala bogatemu industrijcu čisto drugačen odgovor.

Zaradi tega, edino zaradi tega je pripravila nastop s Karlom Arturjem, ga potem tako zadržala, da je z njo prelomil. To je bila prava razlaga. Tako se je brez dvoma odigralo.

To svoje odkritje je gospa Sundler zdaj sporočila Karlu Arturju. Razlagala mu je in skušala dokazati, toda na noben način ji ni hotel verjeti. Toda tudi gospa Sundler ni odjenjala, nak, tisto pa ne! V tej stvari se je celo drznila ugovarjati mu.

Ko je ura odbila deset in se je moral pripraviti na pot k dekletu iz Dalarna, pa v tej točki še vedno nista dosegla soglasja. Gospa Sundler ni dosegla nič več kakor to, da je Karel Artur začel malce dvomiti. Po drugi strani pa je sama ostala trdno pri svojem mnenju. Najodločnejše mu je zagotavljala, da bo že videl, kako se bo Karlina vsekakor že naslednji dan ali pa v bližnjih dneh zaročila s Schagerstroemom.

Res, tako se je bilo dogodilo: Thea Sundler ne le da ni stvari uredila, pač pa je nasprotno v sru Karla Arturja razpihala nov ogenj jeze in srda. In česa drugega bi tudi nihče nikdar ne smel pričakovati od nje.

Toda bil je še nekdo, ki bi rad pomagal in vse poravnal in ta nekdo je bila Karlina. Da, prav zares; toda kaj je prav za prav še mogla storiti? Karel Artur jo je pahnul iz svojega srea kakor bi izruval plevel. Stala je med njim in njegovim Bogom. Nič več ni bila namenjena njemu.

In tudi tedaj, če bi jo hotel poslušati — ali si je mogoče misliti, da bi Karlina našla prave besede in da bi kot mlado odločno

dekletu imelo zadosti pameti, da bi potlačilo svoj ponos in iznašlo lepe, mehke in spravljive besede, ki bi mogle rešiti njenega ljubljence?

II.

Ko je Karel Artur naslednje jutro stopal po svoji običajni poti od stranskega krila proti glavnemu poslopju, kjer je vsako jutro popil jutranjo kavo, je sem pa tja obstal za trenutek, da bi se nasrkal jutranjega zraka in da bi občudoval žametni sijaj orosenih trat, ponosno barvno razkošje cvetlic in veselo brenčanje čebel, ki so iskale med.

S prijetnim zadovoljstvom je občutil, da je prav za prav šel z današnjim jutrom, ko se je osvobodil pasti posvetnega življenja, lahko s popolnim užikom užival bojno naravo.

Ko je stopil v jedilnico, je na svoje presenečenje dobil Karlino, ki ga je po dnevnem običaju pozdravila. Njegovo radostno razpoloženje se je zaradi tega naglo preobrnilo v čemernost. Po svoji strani je mislil, da je prost in da je boj izbojevan. Kazalo pa je, da Karlina ni bila mnenja, da bi bil njun večerajšnji prelom odločilen in nepreklicen.

Mimogrede je dejal dobro jutro, ker pač ni hotel biti neolikan, toda naredil se je, kakor da ne vidi njene iztegnjene roke, temveč je šel naravnost naprej k jedilni mizi in se usedel.

Menil je, da ji je s tem zadosti očitno pokazal, naj se zaneprej nič več ne briga zanj. Toda Karlina ga očitno ni hotela razumeti, temveč je ostala, da bi mu delala družbo.

Ceravno se je pazil, da ne bi dvignil oči, da se tako ne bi srečal z njenimi, pa mu je takoj ob vstopu, in sicer že na prvi pogled, pri Karlini nekaj padlo v oči. Njena ponavadi žareča kožna barva je bila zdaj čisto zbledela, njene oči pa so bile krvavo obrobene. Vsa njena zunanost je pričala, da je noč prečula, ker jo je mučila vest.

No ja, pa četudi! Tudi on sam to noč ni mogel spati. Ure od desetih do dveh je prebil v pogovoru z nevesto, ki jo je zanj izbral Bog. Prva jutranja zora ju je ločila, njega pa odtirala domov v prošnjo. Toda te ure, ko je nova življenjska sreča polnila njegovo

srečo, so bile prelepe, da bi jih mogel prespati. Namesto tega se je usedel za pisalno mizo, da bi svoje starše obvestil o teh dogodkih. Na ta način je pristrčnost zadnjih ur znova doživljal. Toda prepričan je bil, da nihče ne bo mogel na njem ugotoviti, da vso noč ni zatisnil očesa. Še nikoli se ni počutil tako svežega in vedrega.

Karlina se je tako urno bavila s posli okrog njega, kakor da bi se sploh nič ne dogodilo. To mu je bilo neprijetno. Postavila je predenj skodelico in košarico s kruhom, stopila potem k odprtini in mu prinesla toplo kavo.

Medtem ko je Karlina nalivala kavo v skodelico, ga je čisto mirno in ravnodušno vprašala, enako tako, kakor da bi hotela vprašati nekaj čisto navadnega in vsakdanjega:

»No, kako ti gre?«

Karlu Arturju se je resnično zdelo zoprno, da bi na to odgovarjal. Nad poslednjo poletno nočjo, ki jo je bil prebil v družbi z mladim dekletom iz Dalarna, je ležal še vedno blešč svetosti. Ni zabijal časa z milobnimi uvodi, temveč s tem, da ji je razlagal, kako si misli urediti življenje po Kristusovem vzoru. In njeno mirno prisluškovanje, njeni prijazni oklevajoči odgovori, njeno pametno pritrdjevanje, vse to mu je pričaralo trdnost, ki jo je potreboval. In kako bi Karlina mogla razumeti spokojnost in mir, ki sta se zdaj naselila v njegovo dušo?

»Bog mi pomagaj!« je bilo končno edino, kar je spravil iz sebe.

Ko je ta odgovor dospel do njenih ušes, je bila Karlina ravno na tem, da bi tudi sebi nalila kavo. Videlo se je, da so jo besede prestrašile. Znabiti pa njegovo oklevanje pomeni, da svojega načrta ni mogel izpeljati. Naglo se je spustila na stol, kakor da je noge ne bi mogle več držati.

»Bog nama bodi milostljiv, Karel Artur! Pa menda vendar nisi šel tja ven in naredil kakšno neumnost?«

»Kaj nisi slišala večeraj, ko sva se ločila? Karlina, kaj sem ti rekel?«

»Gotovo, da sem slišala, toda ljubi Karel Artur, pa saj si drugega nisem mogla misliti, kakor da je bilo to le poskus zastraševanja.«